

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก ดังจะเห็นได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ข่าวการฉกชิงวิ่งราว ปล้นฆ่า ช่มชู้ ช่าวชู้สาว และอื่นๆ อีกมาก จากการวิเคราะห์สาเหตุเกิดจาก ความยากจน ขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดจิตสำนึกในการเป็นคนดี เห็นแก่ตัว มีกิเลสหนา มีการแข่งขัน ไม่รู้จักความพอดี ไม่เกรงกลัวต่อบาป งามายกับอบายมุข และสิ่งเสพติด เห็นแก่ประโยชน์ต่อตนเอง แกร่งแย่งชิงดีชิงเด่น ใช้อาวุธประหัตประหารกันหรือใช้บุคคลที่อ่อนแอกว่า เป็นเครื่องมือ ไม่เว้นแม้แต่ในวงการที่คนทั่วไปให้ความยกย่องเคารพนับถือว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูงส่ง เช่น ครู แพทย์ พระ ผู้พิพากษา เป็นต้น เหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าจริยธรรมในสังคมไทยในปัจจุบันอยู่ในภาวะวิกฤติ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วของสังคมไทย ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสื่อสาร เหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาทำให้บุคคลปรับตัวตามสังคมไม่ทัน ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนา อาทิ เช่น ด้านวัตถุ ด้านจิตใจ ดังนั้นบุคคลควรมีเกราะเพื่อรับและปฏิเสธ สิ่งที่มากระทบรอบข้างจากสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาสำคัญด้านสิ่งบ่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมของเด็กและเยาวชนไทย ในปัจจุบัน คือ การที่ผู้ใหญ่โดยเฉพาะครูอาจารย์และบิดามารดาของเด็กไม่กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี สภาพบ้านแตกในเด็ก และพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนช้ากว่าที่ควรเป็นและอยู่ในสภาพหยุดชะงัก ตามหลักฐานจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ดังนี้ ข่าวสารที่ปรากฏในสื่อมวลชนทุกประเภท เป็นหลักฐานที่ชัดเจนว่า ผู้ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งได้แก่ครูอาจารย์ และผู้ใหญ่ทุกคนในสังคม จำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น ประพฤติผิด ลุกเมียวผู้อื่น แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวกอย่างขาดมนุษยธรรม ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ลุ่มหลงในอบายมุข ยาเสพติด ไสยศาสตร์ กามรมณ์ ฯลฯ แบบอย่างที่ไม่ดีเหล่านี้ นับวันจะทวีจำนวนขึ้น พร้อมกับความเสื่อมโทรมที่เพิ่มระดับสูงขึ้น สภาพบ้านแตกในเด็ก รายงานของคณะกรรมการการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กไทย เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2535 ระบุว่าเด็กไทยมีความเสี่ยงด้านคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น และสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือสภาพบ้านแตก ที่พบมากในเมืองใหญ่ เห็นได้จากการสำรวจ

ครอบครัวนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ.2533 พบว่า นักเรียนร้อยละ 33 แยกอยู่จากบิดามารดา ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ของการขาดบิดาและมารดา คือการมีภรรยาหรือสามีใหม่ และการหย่าร้าง สภาพบ้านแตกดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านคุณธรรมของเด็ก ทำให้พัฒนาการทางคุณธรรมของเด็กและเยาวชนช้ากว่าที่ควรและมีสภาพหยุดชะงัก

ข้อมูลจากโครงการ "child watch" ในปี 2548 (ผู้จัดการ,2548) มีวัยรุ่นตั้งท้องโดยไม่ตั้งใจเป็นปรากฏการณ์ทางหน้าหนังสือพิมพ์ ขณะนี้มีอยู่ประมาณ 62,000 คนเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี 2,600 คน เฉลี่ยแล้วเด็กอายุต่ำกว่า 14 ตั้งท้องถึงวันละ 7-8 คน ในหน้าหนังสือพิมพ์มีเด็กถูกทิ้ง 700-800 คน โดยไม่รวมเด็กที่ถูกทิ้งแบบไร้ชีพที่ถูกหมกอยู่ในกองขยะ

สถิติเหล่านี้ฟ้องออกมาชัดเจน และยังนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่นๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ เช่น เด็กขี้เมามากขึ้น เด็กร้อยละ 38 ดิดเหล้า ในจำนวนนี้ร้อยละ 50 เป็นเด็กอาชีพ และแม้ว่าเยาวชนหญิงจะดิดเหล้าน้อยกว่าแต่ก็มีสถิติเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 50 ที่สำคัญคือเหล้า แอลกอฮอล์ ของมีเมาทุกชนิดนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ ซึ่งหากมีการเก็บสถิติด้านกามโรคคงจะต้องมีเพิ่มขึ้นด้วย การแก้ปัญหาครอบครัวก็เป็นสิ่งสำคัญ ครอบครัวในปัจจุบันมีแนวโน้มการหย่าร้างมากขึ้นถึง 4 ต่อ 1 คือ ใน 5 คู่จะหย่ากัน 4 คู่ ทำให้มีเด็กที่ไม่ได้อยู่กับพ่อและแม่มากขึ้นเป็นเงาตามตัว มีผลสำรวจความเสี่ยงพฤติกรรมของเด็กชื่อว่า พ่อแม่มีอิทธิพลต่อลูกอย่างมาก เช่น มีเด็กร้อยละ 40 ที่มีพ่อแม่ใครคนใดคนหนึ่งดื่มเหล้าเด็กก็ดื่มเหล้าด้วย ส่วนโรงเรียนก็ควรจะต้องสอนเรื่องทักษะชีวิตเด็กมากขึ้น สอนทั้งเรื่องเพศและการบริโภค ช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยไม่ใช่เน้นแต่เนื้อหาสาระวิชาการ

นอกเหนือจากนี้ พื้นที่เสี่ยงในสังคมยังมีมากกว่าพื้นที่ดี 3-4 เท่า โดยที่พื้นที่อบายมุขเหล่านี้ ยังขาดการดูแลควบคุมมานาน แต่กลับเข้าถึงเด็ก เยาวชนมากขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหานี้ก็มีการพยายามแก้ไข แต่น่าเสียดายที่เป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ อย่างการใช้ไฟส่องเด็กย่านม่านรูด ซึ่งไม่น่าจะได้ผลเพราะไม่ใช่การแก้ที่ต้นเหตุส่วนปัญหาความรุนแรงแต่ละปีมีคดีเด็กและเยาวชนมากกว่า 30,000 คดีต่อปี ทุก 15 นาที จะเกิดการปล้น จี้ ขโมย ตีกัน โดยยังไม่รวมคดีละเมิดทางเพศที่เด็กตกเป็นเหยื่อและเด็กกับเด็กด้วยกัน ซึ่งทุกๆ 2 ชั่วโมง เด็กจะถูกกระทำชำเรา จึงนับเป็นปัญหาที่หนักมากและปัญหาเพศและความรุนแรงถือเป็นแชมป์ตลอดกาลของปัญหาในวัยรุ่น

รายงานของคณะกรรมการการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมใน คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กไทย ได้ระบุว่าพัฒนาการทางสติปัญญา และทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย หยุดชะงักอยู่ในขั้นต่ำไม่พัฒนาต่อในระดับสูง โดยมี ข้อมูลสนับสนุนเรื่องนี้ คือ ผลการวิจัยของ จรรยา สุวรรณทัต และคณะ เมื่อปี พ.ศ. 2520 ที่พบว่า เด็กไทยในกรุงเทพมหานครเริ่มพัฒนาขั้นสูงขั้นรูปธรรม เมื่ออายุ 6 ปี ส่วนเด็กในต่างจังหวัด พัฒนาในขั้นนี้เมื่ออายุ 7 ปี ซึ่งช้ากว่าที่ควรจะเป็น ถึง 1-2 ปี นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉานิก ได้วิจัยเมื่อปี พ.ศ. 2520 พบว่า เยาวชนในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 40-54 ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับยึดหลักการ คือ ทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ เลือกปฏิบัติเท่าที่ จำเป็น และมีเงื่อนไขว่าจะกระทำในสิ่งที่ไม่นำความเสียหายมาสู่ตนเอง ซึ่งแสดงว่าไม่ได้ทำเพราะ ความถูกต้องหรือยึดหลักคุณธรรม คณะกรรมการการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การหยุดชะงักของพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทยนี้ อาจจะมี ส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดอุดมคติ เล่นพรรคเล่นพวก เห็นแก่ได้ มีความเป็น วัตถุนิยมมากขึ้น เพราะได้พบว่าเยาวชนทั้งหญิงชายต้องการความรัก ความเข้าใจ และความเป็น อิสระมากที่สุด รองลงมา คือ ความสนุกสนาน ความสวยงาม ความสบายและเงิน สภาพดังกล่าว นี้ เป็นปัจจัยป้อนเข้าที่มีปัญหามากอีกประการหนึ่ง ของระบบการศึกษาไทย เนื้อหาของหลักสูตร ไม่เหมาะสมกับความต้องการพัฒนาคุณธรรม พิมเสน บัวระกา (พ.ศ.2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ชนิดของจริยธรรมที่ไม่ปรากฏในหนังสือเรียน ภาษาไทย หลายระดับชั้น คือ การไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น การไม่ประทุษร้ายสมบัติของผู้ใด ความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบกิจการ การปรับปรุงข้อบกพร่องของตนอยู่ตลอดเวลา และการ ไม่ประทุษร้ายสติสมประดีของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรม สยามศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2523) ที่พบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสยาม ศึกษาศึกษา ปลูกฝังจริยธรรมที่สำคัญหลายประการในระดับน้อย คือ ความมีเหตุผล ความอดุสาหะ ความสามัคคี และความซื่อสัตย์สุจริต (ร้อยละ 10-30) และปลูกฝังในระดับน้อยที่สุด คือ ความ เสียสละ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที และความยุติธรรม (ต่ำกว่าร้อยละ 5) โดยเน้น เรื่องความรับผิดชอบ และระเบียบวินัย มากกว่าเรื่องอื่น ๆ (ร้อยละ 63 และ 46) ในปัจจุบัน บทบาทของเยาวชนในการสร้างสรรค์สังคมลดน้อยลงกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในระดับ ปริญญาชน ได้แก่ นิสิตนักศึกษา ผู้ซึ่งจะเติบโตขึ้นไปเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต อันใกล้ มีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องยาเสพติด การพนัน การเที่ยวกลางคืน การรับค่านิยมของต่างประเทศจนกระทั่งสูญเสียความเป็นไทยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ

การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในประเด็นสำคัญต่อสังคมนั้น มีน้อยเหลือเกิน ในสังคมไทยถ้านิสิตนักศึกษาที่จะจบออกไปเป็นผู้นำทางสังคมมีความอ่อนด้อยทางคุณธรรม จริยธรรม ก็จะทำให้สังคมเสื่อมทรุดเร็วขึ้น เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ในการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้มีคุณภาพ และศักยภาพจะต้องส่งเสริมทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการ และคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กันไป การเสริมสร้างให้เยาวชนมีภูมิคุ้มกันทางสังคมโดยการกำจัดปัญหาดังกล่าว และสร้างทัศนคติที่ดีใหม่ ๆ ให้เยาวชน จึงจำเป็นต้องทำให้เกิดขึ้นโดยเร็ว เพราะการสร้างประเทศ ให้มีความเจริญอย่างมั่นคงในทิศทางที่ต่อเนื่อง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับพื้นฐานความเข้าใจให้แก่เยาวชนของชาติ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนสามารถเพิ่มศักยภาพทางความคิดและการแสดงออกอย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในระดับประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่สังคมที่ดั่งาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา
2. ศึกษาบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย
3. วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งเน้นการศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน รวมทั้งบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่อาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณธรรม เพื่อนำไปสู่การวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย กล่าวคือ

1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา โดยพิจารณาจากเอกสาร และการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากนิสิตนักศึกษา โดยการศึกษาคุณธรรมเน้นคุณธรรม 9 ประการที่ได้จากการวิเคราะห์หนังสือชุดโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นผู้ริเริ่มโครงการเนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2542 โดยเน้นคุณธรรม 9 ประการ ได้แก่ สติปัญญา ความเพียร ความสุจริต หน้าที่ ความเสียสละอดทน ความเมตตา ความถูกต้องเป็นธรรม ความกตัญญู และเพื่อประชาชน

2. ศึกษาบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อคุณธรรม
 ในนิสิตนักศึกษา

3. วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับ
 ปริญญาบัณฑิต โดยให้สอดคล้องกับบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ยุทธศาสตร์ (Strategies) หมายถึง กลไกหรือแนวทางเพื่อพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ส่วน
 หนึ่งเกิดจากการวางแผน อีกส่วนหนึ่งเกิดจากปฏิกิริยาโต้ตอบกับสภาวการณ์ที่
 เปลี่ยนแปลงไป

การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) หมายถึง คำแถลงที่ได้จากการผนวกรวมผลจากการ
 วิจัย อันได้แก่ สภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา และผลกระทบจากบริบทของ
 ระบบสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งชี้อย่างชัดเจนว่า
 จะต้องพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาประกอบกันขึ้นเป็นแนวคิด นำไปสู่
 ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ และกลไกสู่ความสำเร็จ

คุณธรรม หมายถึง หลักการของความดีงามแห่งการประพฤติตน คุณลักษณะที่ดีที่มีอยู่ใน
 ตัวบุคคล ในการวิจัยนี้เน้นคุณธรรม 9 ประการที่ได้จากการวิเคราะห์หนังสือชุด
 โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ
 พลเรือนเป็นผู้ริเริ่มโครงการเนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระ
 ชนมพรรษา 6 รอบ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2542 โดยเน้นคุณธรรม 9 ประการ
 ได้แก่ สติปัญญา ความเพียร ความสุจริต หน้าที่ ความเสียสละอดทน
 ความเมตตา ความถูกต้องเป็นธรรม ความกตัญญู และเพื่อประชาชน

สติปัญญา หมายถึง การระลึกได้ในสิ่งที่คิดในกิจที่ทำ ในคำที่พูด
 และ/หรือ ความรู้จักอดทนอดกลั้น ไม่ใช้อารมณ์ในการ
 ปรีชาถึกการโอบอ้อมผ่อนตามกันด้วยเหตุผล
 และ/หรือ ความฉลาดรู้ การพิจารณาวินิจฉัยให้ทราบชัดและ
 แนใจได้ว่าดี ชั่วเป็นอย่างไร ความเห็นชัดเข้าใจชัด
 และ/หรือ ประยุกต์ได้

		และ/หรือ	มีความสามารถ มีกำลัง และนำกำลังนั้นไปใช้ในด้านที่จะเกิดประโยชน์ ด้วยความตั้งใจ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อบรรลุผลสมบูรณ์ บริบูรณ์ เกื้อกูลให้เกิดประโยชน์และความเจริญมั่นคงแก่ประเทศชาติยั่งยืนไป
ความเพียร	หมายถึง		การพยายามควบคุมกาย ใจ และความคิด ให้สงบ ตั้งมั่น และหนักแน่น อย่าให้หวั่นไหวฟุ้งซ่านไปกับความพอใจไม่พอใจ หรืออุปสรรคและปัญหาต่างๆ
		และ/หรือ	ความขยันหมั่นปฏิบัติด้วยความเอาใจใส่และความเพ่งพินิจ
		และ/หรือ	การพยายามคิดพิจารณาให้เห็นจุดหมาย สาระประโยชน์ที่แท้ของงานอย่างแจ่มแจ้ง แล้วลงมือทำด้วยความตั้งใจ ตั้งมั่น มั่นใจ และด้วยความรับผิดชอบอย่างสูง ให้งาน ดำเนินลุล่วงตลอดไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีให้บกพร่องเสียหาย
		และ/หรือ	ความพยายามกำจัดความคิดจิตใจที่ต่ำทรามเสียจากตน
		และ/หรือ	ความพยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว และผู้อื่นลด ละ ความชั่วที่ตัวมีอยู่ ก่อความดีให้แก่ตัว อยู่เสมอ รักษาเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่ให้งอกงาม สมบูรณ์ขึ้น
ความสุจริต	หมายถึง		ความบริสุทธิ์ใจในเจตนาที่ได้ตั้งไว้ ก่อให้เกิดความมั่นใจและความมุมานะในการปฏิบัติ สามารถทนต่ออุปสรรคและความยากลำบากต่างๆ
		และ/หรือ	การรู้จักประมาณค่าของตนเองอย่างถูกต้องเที่ยงตรง ไม่ให้สูงเกินไป จนกลายเป็นเย่อหยิ่งจองหอง ทั้งไม่ให้ต่ำเกินไปจนทำให้ถูกสบประมาท เหยียดหยาม

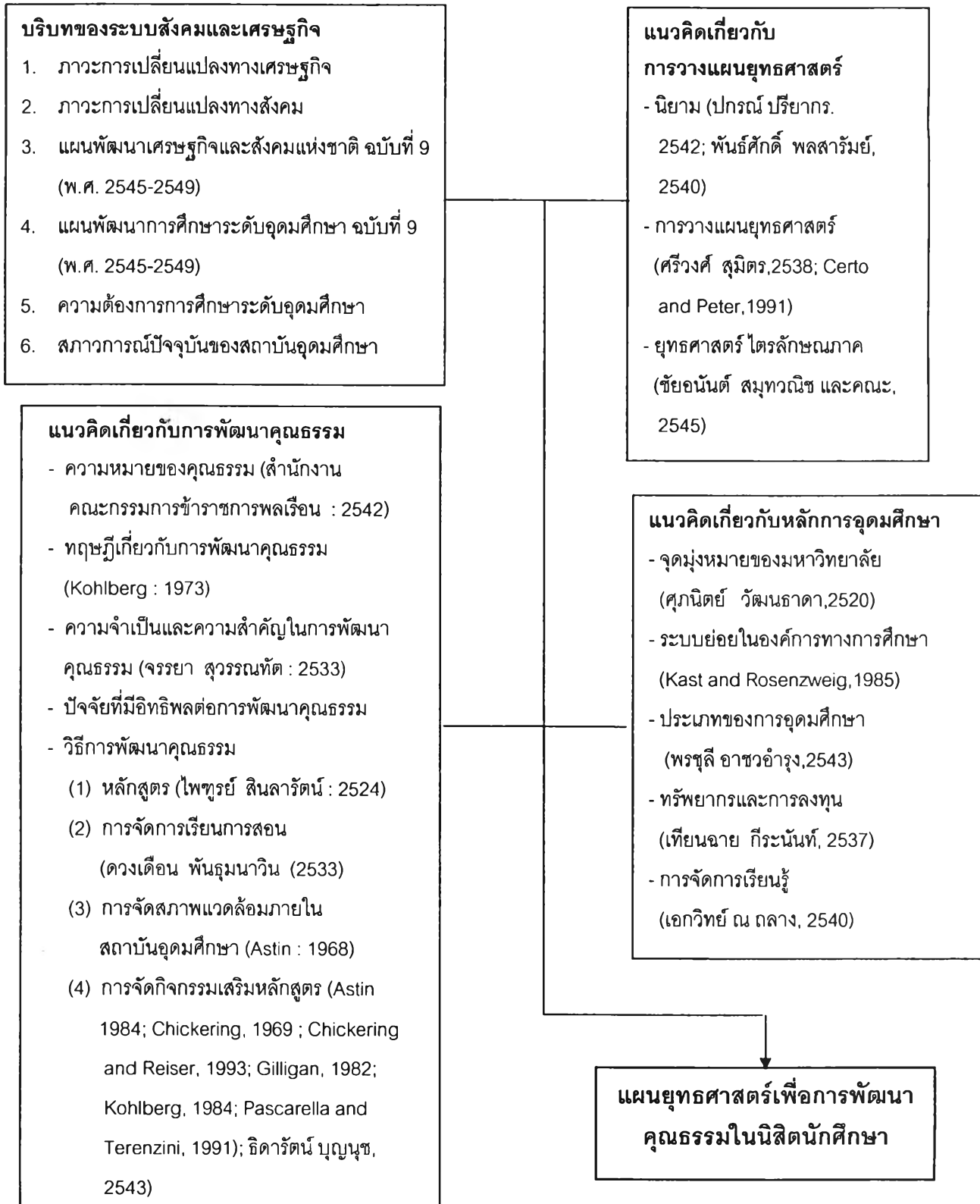
	และ/หรือ	การทำใจให้หนักแน่นเป็นกลาง ไม่หลงอยู่กับความต่ำทรามและอำนาจอคติ มีความละเอียดระวังเกียจความทุจริต เห็นแก่ตัว เอาเปรียบเพ่งเล็งให้ร้ายคนอื่น
	และ/หรือ	ความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน ประกอบด้วยความซื่อตรง เมตตาหวังดี พร้อมเสมอที่จะร่วมมือช่วยเหลือและส่งเสริมกันทุกขณะ และความจริงใจต่องาน มีลักษณะเป็นการตั้งสัตย์อธิษฐานหรือการตั้งใจจริงที่จะทำงานให้เต็มกำลัง
หน้าที่	หมายถึง	การนำความรู้ ความคิด วิทยาการทั้งปวงไปใช้แต่ในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์
		การเรียนรู้ให้เต็มกำลัง ให้รู้จริงและให้สำเร็จ ฝึกหัดทำการงานต่าง ๆ ให้เป็น
	และ/หรือ	อบรมขัดเกลาความประพฤติและความคิดจิตใจให้ประณีต ให้สุจริต แจ่มใส และเฉลียวฉลาดมีเหตุผล
	และ/หรือ	การใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ
	และ/หรือ	คอยติดตามเพื่อประเมินผล พัฒนาคอยตลอดเวลาและต่อเนื่อง
	และ/หรือ	การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึงผลการกระทำที่ดั่งงามที่เกื้อกูลอุดหนุนบุคคลและส่วนรวมให้มี
		ความสุข ความเจริญ ความสมัครสมานสามัคคี
		ความเป็นปึกแผ่น มั่นคง
ความเสียสละอดทน	หมายถึง	ความยังคิด การมีโอกาสพิจารณาเรื่องที่ทำ คำที่พูดสามารถทบทวนดูใหม่ได้อีกคำรบหนึ่ง ทำให้มองเห็นละเอียดชัดเจนขึ้น เกิดความเข้าใจอันกระจ่างสว่างไสว
		ทั้งในแง่ที่จะคิดและในทางที่จะปฏิบัติ
	และ/หรือ	ขันติ การไม่ยอมดื้อยอมใจให้วู่วามไปตามเหตุการณ์ตามอคติ และตามอารมณ์ที่ชอบใจ
	และ/หรือ	การรู้จักเกรงใจ ให้อภัย และโอนอ่อนผ่อนตามกัน และกันด้วยเหตุผล

	และ/หรือ	การไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
	และ/หรือ	การทำงาน ทำดีเพื่อการสร้างสรรค์ด้วยความรับผิดชอบเต็มที่ ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นและส่วนรวมให้มาก
ความเมตตา	หมายถึง	การทำให้จิตใจผ่องใส
	และ/หรือ	การไม่เบียดเบียนผู้อื่น
	และ/หรือ	การไม่ต้องการอะไรตอบแทน การเพลาการคิดถึงประโยชน์เฉพาะตัวและความขัดแย้งในเรื่องที่ไม่ใช่สาระ
	และ/หรือ	การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น การสร้างความปรารถนาดีแก่ผู้อื่น
	และ/หรือ	การให้โดยพยายามที่จะสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและในชาติ ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกัน และกัน
ความถูกต้องเป็นธรรม	หมายถึง	ความจริงตามเหตุผลที่แท้และเที่ยงตรงจนกระจ่างชัดปราศจาก ความเคลือบแคลงสงสัย
	และ/หรือ	การพิจารณาสิ่งใดเรื่องใด ด้วยการวางใจของตัวให้เป็นกลาง คือปลอดอคติ ความลำเอียงทุกประการออกจากใจให้หมดก่อนแล้วเข้าไปเพ่งพินิจดูสิ่งนั้น เรื่องนั้นให้ถี่ถ้วน
	และ/หรือ	การไม่ปล่อยให้ความเห็นของตัวเอนเอียงเปลี่ยนแปลงไปตามอคติ ความพอใจและไม่พอใจ
	และ/หรือ	การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามความถูกต้อง เที่ยงตรง ทั้งตามกฎหมายและศีลธรรม
ความกตัญญู	หมายถึง	ไม่ปล่อยให้ความสุจริตยุติธรรมถูกข่มยี้ให้มัวหมองสภาพจิตที่รับรู้ความดีและยินดีที่จะกระทำความดีโดยศรัทธามั่นใจ
	และ/หรือ	การไม่ลืมนผู้มีอุปการคุณ ผู้มีส่วนในความสำเร็จของตนเอง
	และ/หรือ	การตอบแทนคุณทุกฝ่ายที่ได้อุปการะช่วยเหลือ

	และ/หรือ	การไม่ลบล้างทำลายความดี และไม่ลบหลู่ผู้ที่ทำความดีมาก่อน หากเพียรพยายามรักษาความดีทั้งปวงไว้ให้เป็นพื้นฐานในความประพฤติปฏิบัติทุกอย่างของตนเอง
	และ/หรือ	การรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง
เพื่อประชาชน	หมายถึง	การทำงานร่วมกันของทุกคนทุกฝ่าย มิใช่ต่างฝ่ายต่างทำ สามารถปฏิบัติงานทุกด้านให้สัมพันธ์สอดคล้องกันโดยตลอด ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า
	และ/หรือ	การรู้สำนึกให้ลึกซึ้งถึงประโยชน์ส่วนรวมต้องทำความคิดความเห็นให้กระจ่างถึงความสำคัญของส่วนรวม
	และ/หรือ	การนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตัว
	และ/หรือ	การยกประโยชน์ส่วนรวมไว้เหนือประโยชน์อย่างอื่น
	และ/หรือ	การทำงานเพื่อสร้างเสริมประโยชน์อันใดจะต้องไม่ให้ขัดกับประโยชน์ส่วนรวม หรือเบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวมให้เสียหาย
	และ/หรือ	การยึดเอาอิสรภาพ อธิปไตย และประโยชน์สุขของประชาชนคนไทยเป็นจุดหมายที่สูงสุด
นิตินักศึกษา	หมายถึง	บุคคลซึ่งกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
การพัฒนา	หมายถึง	การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และแก้ไขให้ดีขึ้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยสามารถสรุปได้เป็นแผนภูมิดังนี้

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์โดยรวมของ คุณธรรมในนิสิตนักศึกษา เพื่อศึกษาบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อ คุณธรรมในนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรม ในนิสิตนักศึกษา โดยมีกรอบแนวคิดสำคัญคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่ส่งผล กระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขึ้น โดยแผนดังกล่าว ต้องมี ลักษณะเป็นพลวัตปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

จากกรอบแนวคิดทั้งหมดข้างต้นสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ เป็นแนวทางการจัดการกับสถานการณ์ปัจจุบัน และอนาคตที่มีความไม่แน่นอนสูง มีปัจจัยภายนอกที่ไม่อยู่ในวิสัยที่ควบคุมได้ และผู้ที่จะต้องเผชิญกับ สภาพการณ์นั้น จำเป็นต้องคาดคะเนการเคลื่อนไหวของตัวแปรหลัก ๆ ตัวแปรนั้นอาจเป็นการ เปลี่ยนทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยีหรือเป็นคู่แข่งชั้น หรือพันธมิตร ตลอดจน ผู้ให้ความอุปถัมภ์หรือต้องการบริการได้ (ปกรณั บรียากรณ์, 2542; พันธุ์ศักดิ์ พลสารมย์, 2540) การจัดทำยุทธศาสตร์จึงขึ้นอยู่กับการคาดคะเนความเคลื่อนไหวของตัวแปรต่างๆ โดยให้น้ำหนัก ความสำคัญของตัวแปรตามการวิเคราะห์ผลสะท้อนที่ตัวแปรนั้นๆ ฟังมีต่อการดำเนินการของผู้จัดทำยุทธศาสตร์

กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์มีด้วยกัน 6 ขั้นตอน (ศรีวงศ์ สุมิตร, 2538; Certo and Peter, 1991) ดังนี้

1. การพิจารณาโอกาสและภาวะคุกคาม (สภาพแวดล้อมภายนอก)
2. การประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ (สภาพแวดล้อมภายใน)
3. การพัฒนาทางเลือกของยุทธศาสตร์
4. การกำหนดยุทธศาสตร์หลัก
5. การดำเนินตามยุทธศาสตร์
6. การประเมินยุทธศาสตร์

2. บริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมใน นิสิตนักศึกษา

สภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่มีหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้น มีการกระตุ้นการ ใช้จ่ายของภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดลักษณะวัตถุนิยมในหมู่นิสิตศึกษามากขึ้น ส่วน สภาวะสังคมปัจจุบันก็มีสภาพที่เป็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจคือ พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องดิ้นรนหารายได้สำหรับครอบครัวมากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาดูแลนิสิตนักศึกษา ก่อให้เกิดปัญหาการเสื่อมทรามทางคุณธรรมในเยาวชนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด การพนัน ติดเกม เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ฯลฯ ทั้งหมดเป็นสิ่งที่นำมาพิจารณาในการวางแผน ยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

3. หลักการอุดมศึกษา (ศุภนิത്യ วัฒนธาดา, 2520; Kast and

Rosenweig, 1985; พรชูลี อาชาวำรุง, 2543; เทียนฉาย กิระนันท์, 2539; เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2540)

พันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาคือ

- 1) การสอนวิชาการและวิชาชีพเพื่อสนองความต้องการกำลังคนของสังคม
- 2) การวิจัยค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ
- 3) การบริการทางวิชาการแก่สังคม
- 4) การถ่ายทอดวัฒนธรรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี

แต่ทั้ง 4 พันธกิจหลักจะเป็นไปได้ต้องมีประสิทธิภาพก็ต้องอาศัยการบริหาร จัดการที่ดีนอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อให้เป็นคนดีสมบูรณ์แบบร่วมด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

4.1 ความหมายของคุณธรรม

คุณธรรม หมายถึง คุณความดีสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไป ในทางที่ถูกต้องดีงามสะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรมที่ถูกต้องตามศีลธรรมและ/หรือจริยธรรม เพื่อต้องการเน้นถึงคุณความดีที่มีอยู่ในตัวของนิสิตนักศึกษาที่ติดตัวตลอดไป

ในการวิจัยนี้จะจำกัดขอบเขตคุณธรรมไว้ 9 ประการ ตามรอยพระ ยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ พลเรือน, 2542) ได้แก่ สติปัญญา ความเพียร สุจริต หน้าที่ ความเสียสละอดทน ความเมตตา ความถูกต้องเป็นธรรม ความกตัญญู และเพื่อประชาชน

4.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม

แบนดูราเชื่อว่า การพัฒนาทางคุณธรรมจริยธรรมเป็นการพัฒนาของจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นผลจากความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมตามกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมของสังคม โดยสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กันและประสบการณ์ที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้และมีผลต่อการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมในครั้งต่อไป ซึ่งการเรียนรู้อาจเกิดจากประสบการณ์โดยตรงหรือสังเกตจากตัวแบบ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบเหล่านี้คือ สิ่งที่เรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ ความเชื่อ การควบคุมพฤติกรรมด้านความคิด คุณธรรมจริยธรรม และการบังคับตนเอง

เพียเจต์ เชื่อว่าพัฒนาการทางปัญญาเกิดเป็นอันดับตามอายุ จากขั้นที่ใช้ภาษาไม่ได้ จนถึงขั้นการสามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีหลักการเป็นนามธรรมได้ เมื่อบุคคลโตขึ้นคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลจะเริ่มแสดงตัวเด่นชัดขึ้นตามลำดับ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจะยึดหลักของความยุติธรรม การเคารพต่อกฎระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม เพียเจต์แบ่งขั้นพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ 3 ขั้นคือ

ขั้นก่อนจริยธรรม เป็นขั้นที่เด็กปฏิบัติตามสั่ง เชื่อคำสั่งโดยเฉพาะพ่อแม่ ไม่มีข้อโต้แย้ง และทำตามผู้อื่น จะเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ

ขั้นยึดถือคำสั่ง เด็กจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ และปฏิบัติตามคำสั่งเฉพาะกลัวการถูกลงโทษ จะพบในเด็กอายุระหว่าง 4-8 ปี

ขั้นยึดหลักแห่งตน จะมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นของตนเอง รับผิดชอบในพฤติกรรมต่างๆ ของตน ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยมุ่งหวังการได้รางวัลหรือสิ่งตอบแทน จะพบในช่วงอายุ 8-12 ปี

โคลเบอร์กได้ศึกษาพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจต์ โคลเบอร์กเชื่อว่า พัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาการของโครงสร้างพุทธิปัญญา โดยให้คำจำกัดความของจริยธรรมว่า เป็นความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความถูกต้อง และเกิดขึ้นจากกระบวนการทางความคิดอย่างมีเหตุผลซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญา โคลเบอร์กพบว่าส่วนมากการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กจะไม่ถึงขั้นสูงสุดในอายุ 10 ปี แต่จะมีการพัฒนาขึ้นอีกหลายขั้นจากอายุ 11-25 ปี การใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญของจิตใจของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้

เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิทางปัญญา และได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรม คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ซึ่งผู้มีอำนาจทางกายเหนือตนเองกำหนดขึ้น จะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่เป็นหลักต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น จะพบในเด็ก 2-10 ปี

ระดับที่ 2 ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ บุคคลปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนเองอยู่ ตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นขณะนั้นหรือภายหลังก็ตามจะพบในวัยรุ่นอายุ 10-16 ปี

ระดับที่ 3 ระดับมีจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์หรือมีจริยธรรมของตนเอง ระดับนี้บุคคลตัดสินใจขัดแย้งของตนเองโดยใช้ความคิดไตร่ตรอง อาศัยค่านิยมที่ตนเชื่อและยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจจะปฏิบัติตามสิ่งที่สำคัญมากกว่าโดยมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป

ตามทัศนคติของโคลเบอร์ก เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่ละขั้น เป็นผลจากการพัฒนาการเรียนรู้ซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญาได้ 4 ลักษณะ คือ

1. พัฒนาการทางจริยธรรม จะมีลำดับโดยเริ่มจากขั้นต่ำสุดถึงขั้นสูงสุด โดยไม่มีการย้อนกลับหรือข้ามขั้น
2. พัฒนาการทางจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางปัญญา
3. พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการมนุษย์กับการเรียนรู้ทางสังคม
4. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความเป็นสากล

4.3 ความจำเป็นและความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม

จากสภาพปัญหาความเสื่อมทรามทางคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องยาเสพติด การพนัน การเที่ยวกลางคืน การรับค่านิยมของต่างประเทศจนกระทั่งสูญเสียความเป็นไทยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในประเด็นสำคัญต่อสังคม มีน้อยมากในหมู่เยาวชนไทยปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพในนิสิตนักศึกษาเพื่อนำไปสู่สังคมที่ดีงาม

4.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรม

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการหล่อหลอมพัฒนาคุณธรรมในนิสิต นักศึกษา ได้แก่ ครอบครัว ครูอาจารย์ โรงเรียนและสถาบันการศึกษา สภาพแวดล้อม เพื่อน และ สิ่งต่างๆ

4.5 วิธีการพัฒนาคุณธรรม

- 4.5.1 หลักสูตร ต้องมีวิชาศึกษาทั่วไปที่สอนในเรื่องคุณธรรมโดยตรง
- 4.2.1 การจัดการเรียนการสอน ควรเน้นนิสิตนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง
- 4.2.2 การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษา ที่ต้องเอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา
- 4.2.3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ต้องจัดให้หลากหลายและมากพอต่อความต้องการของนิสิตนักศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสถานการณ์ทั่วไปของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย
2. ทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะวิกฤติในเรื่องคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย
3. ได้ยุทธศาสตร์ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน